

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L		A P A R E		REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA	
Pe an, în România	30 lei	De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet		București, CALEA RAHOVEI—5	
6 luni	16 "			Lângă Palatul justiției	
3 luni	8 "			TELEFON No. 748	
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni		Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte			

S U M A R :

Contractul de cont curent, (urm. 24), de d-l profesor V. Dimitriu;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția I: *Smaranda I. Porumbaru cu N. și Zinca Antonescu*;

Idem, secția II: *Procurorul Curții de apel Galați în cauza Adelei Herșcovici*;

Curtea de apel București, secția I: *Ministerul de Finanțe cu Ion Dănescu*;

Curtea de apel Galați, secția II: *Păuna Lungulescu cu Constantin și Vasile Iancu*, cu o *Observație* de d-l D. Alexandrescu;

Tribunalul Mehedinți, secția I: *I. Isărescu cu Elena M. Săvoiu*;

Trib. civit din Anvers: *Testamentul olograf poate fi făcut sub forma unei scrisori*, cu o *Observație*.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 24-a) (*).

§ 2

Formele închiderii contului curent

Inchiderea contului curent, fie că intervine înainte de încetarea contractului, fie că are loc dupe ce contractul însuși încetează, se operă în același mod, cu singura particularitate că pe când în cazul întâi ea intervine numai la epoci fixe, din contră, în cazul de al doilea ea poate avea loc și la date cu totul nehotărite, dupe cum însuși contractul de cont curent poate înceta fie conform convențiunii dintre părți, fie din cauze cu totul străine, cari pot provoca încetarea lui; cu alte cuvinte, deosebirea consistă în aceea că în prima ipoteză închiderea e numai *voluntară*, pe când în cea de a doua ea poate fi și *silită*. Ținându-se în seamă momentul când intervine închiderea contului curent, doctrina o divide în închidere *parțială* sau *definitivă*, căci cea parțială în tot-d'a-una va fi urmată și de o alta posterioară, cel puțin de cea definitivă, care are loc cu ocaziunea încetării contractului.

Inchiderea parțială este fixată sau prin voința expresă a corentiștilor, manifestată fie prin contractul constitutiv al contului curent, fie prin o convențiune posterioară, sau prin dispozițiile le-

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 și din 1905, No. 20, 22, 25, 34, 37, 46, 47, 60, 61, 66 și 69.

gei. În adevăr, prin art. 372 C. com. legiuitorul dice: «Incheierea contului curent și lichidarea diferinței vor avea loc la scadența termenelor stabilite prin convențiuni, și în lipsă la 31 Decembrie a fie-cărui an». Așa dar, ori de câte ori corentiștii nu vor fixa altă epocă, tot-d'auna închiderea contului trebuie să aibă loc în ultima zi a anului. Obiciniuit părțile prevăd că atare închidere se va face la fie-care șeasă luni, sau chiar la trei luni. Față cu această dispozițiune, care nu limitează termenele și care nu se găsește în legea franceză, se înțelege ușor cât s'a redus în Italia, și prin urmare și la noi, importanța bilanțurilor provisorii, căci acestea având de scop principal capitalizarea procentelor și simplificarea operațiunilor de contabilitate, ambele țeluri pot fi realizate prin fixarea epocii închiderii contului la intervale cât de scurte; din acest punct de vedere, pare neexplicabilă desvoltarea ce o dă în Italia Caluci și Pagani acelor bilanțuri; ea și-ar putea găsi rațiunea în Franța, în lipsa unor texte atât de precise, dar în doctrina italiană ar urma să fie amintite numai ca instituțiuni cari, lipsite de interes practic, sunt menite a dispărea de pe piețele comerciale.

Cu privire la scadența termenelor închiderii contului curent, între legislațiunea italiană și legislațiunea noastră există o deosebire, ce e consecința suprimării din art. 1 C. com., care prevedea casurile comerciale ca fântâne de drept. În adevăr, legiuitorul italian, prin art. 347 C. com. ital., dice: «Inchiderea contului curent și lichidarea diferinței are loc la scadența termenelor stabilite prin convențiuni sau prin *usurile comerciale* și, în lipsă, la finele lui Decembrie a fie-cărui an». Astfel, înainte de a se opera închiderea contului la epoca fixată de legiuitor, trebuie să se cerceteze *usurile comerciale*, și când acestea indică vre-o epocă, aceea va fi decisivă. Atari usuri însă variază dupe diferitele localități din Italia; de aci natural se pot naște contestațiuni, cari adesea îngreunează situațiunea părților și sporesc numărul proceselor. Chiar dacă legiuitorul nostru nu ar fi voit să suprimă *usurile*

comerciale ca izvoare ale dreptului, încă suprimarea lor din acest articol ar fi fost pe deplin justificată.

Din moment ce a sosit scadența închiderei contului, trebuie să se procedeze la lichidarea lui, în cât fluctuațiunea continuă, care a imprimat contractului denumirea lui de cont curent, trebuie să se întrerupă fie numai momentan, fie definitiv. Fie-care corentist își cercetează articolele de credit și de debit pe care le-a operat în cont; el insumează separat creditările și debitările sale, și din comparațiunea acestora constată dacă este creditor sau debitor și cu cât anume. Când ambii corentiști sunt față, ei verifică împreună rezultatul lichidațiunei, compensează creditele lor respective până la concurența sumei celei mai mici, și soldul obținut prin această comună operațiune este definitiv. Dacă însă nu sunt prezenți, ceea ce se întâmplă mai în generalitatea casurilor, corentistul cel mai diligent își formează singur bilanțul lichidațiunei, menționând toate articolele de debit și de credit, operând compensarea creditului și al debitului său și producând astfel soldul. Acest bilanț cu rezultatul lichidațiunei îl comunică celui-l'alt corentist spre a-l examina, verifica și critica; dacă cel cui 'i-a fost comunicat nu are a face nici o modificare, căci îl găsește exact, îl subscrie și 'l restituie trimițătorului; prin aceasta bilanțul a devenit acceptat. Prin acceptare se încheie un contract sinalagmatic, care e supus tuturor regulilor statornicite de legiuitorul comercial cu privire la contractele formate între absenți. Dacă cel ce primește bilanțul crede că nu este exact, face întâmpinările sale, pe cari le înaintează primului corentist. Când întâmpinările se găsesc justificate, cel ce a trimis bilanțul îl rectifică în acest sens și în urma acestora soldul rămâne definitiv. Din contră, dacă întâmpinările nu sunt acceptate și nici vre-o înțelegere de bună voie nu e posibilă, atunci cel ce are interes va trebui să aducă contestațiunea înaintea justiției, care se va pronunța conform normelor aplicabile în specie. Dar în justiție nu se va deduce numai punctele contestate, ci întreaga lichidațiune a contului, căci între corentiști totalitatea operațiunilor constituiesc un tot unic și indivisibil. Singurul obiect în litigiu e determinarea definitivă a soldului, care nu se poate obține de cât din complexul operațiunilor ce au alimentat contractul de cont curent.

Instanța competentă de a rezolvi contestațiunea va fi neapărat tribunalul civil sau comercial, după cum contractul de cont curent va fi de natură civilă sau comercială; apoi, din punctul de vedere al incompetenței «*ratione personae*», tribunalul competent va fi acel al locului unde este

domiciliat pâritul, căci acțiunea introdusă fiind personală, ea trebuie intentată la domiciliul acestuia, chiar și în cazul când contractul de cont curent 'și-ar fi luat naștere ca accesoriu al vre-unui alt contract, care după regulile ordinare ar cădea în competența altui tribunal, căci contractul de cont curent, a căruia naștere se datorește vre-unui alt raport juridic anterior, nu înprumută de la acesta de cât cel mult natura lui, iar nu și competența; iar contestațiunile ce vor isvori cu privire la soldul contractului, nu pot fi rezolvite prin acțiunii accesorii, de oare-ce soldul, ca drept de creanță de sine stătător, e independent de soarta tuturilor raporturilor și a operațiunilor anterioare, a cărora ființă a și dispărut prin efectele contractului de cont curent; soldul deci trebuie dedus în judecată ca un titlu unic, față de care se vor aplica regulile de competență.

Acceptarea bilanțului și a soldului rezultat se face de ordinar, în mod expres prin subscrierea corentistului căruia 'i-a fost trimis și restituirea de către aceasta trimițătorului; dar se poate face și în mod tacit prin operarea soldului ca rimesă în noul cont. Dacă însă în mod general prin aceste mijloace se face proba acceptărei, nu trebuie însă să credem că aceste moduri de probațiune sunt singurele prin cari se poate stabili acceptarea, căci dacă însuși contractul de cont curent se poate dovedi prin toate mijloacele de probațiune recunoscute de legea comercială, ar fi nelogic ca acceptarea soldului, scopul final al contractului, să nu poată fi dovedit de cât numai în modurile amintite, fără să existe vre-o dispozițiune a legii care să limiteze cercul probelor comerciale. Ce e mai mult, chiar Vidari, care, dupe cum am văzut, susține că existența contractului de cont curent e subordonată existenței unui act scris, însă cu privire la dovedirea acceptărei soldului, nu numai că nu susține că o atare acceptare trebuie să rezulte neapărat din subscrierea bilanțului lichidațiunei, dar este de părere că nici intervenirea vre-unui alt act scris nu e necesară, destul numai ca ea să se poată stabili în mod explicit și cert, căci în specie nu e vorba de existența contractului de cont curent, ci de un fapt strein, care se poată dovedi prin toate probele admise de legiuitorul comercial (op. cit. No. 4672).

Lipsa de contestațiune din partea celui ce a primit bilanțul comunicat, întovărășită și de lipsa de de creditare sau debitare în noul cont cu rezultatul lichidațiunei comunicate, nu poate prin ea însăși să constituie o acceptare tacită a bilanțului; dacă însă acea lipsă e însoțită și de alte împrejurări de fapt, justiția va avea dreptul de a aprecia în mod suveran de a existat sau nu o acceptare.

Din momentul ce bilanțul a fost aprobat, sal-

dul rămâne definitiv; însă dacă în urmă se descoperă că la lichidațiune s'au strecurat erori, sau s'au făcut omisiuni cari daunează pe corentistul ce a acceptat, are el dreptul de a cere revisuirea aceluși cont? Când saldul este fixat prin sentință judecătorească rămasă definitivă, revenirea nu se poate face fără violarea principiului «*res judicata pro veritate habetur*». Cu toate acestea, dacă corentistul se găsește în limitele Legei pentru a cere revisuirea acelei hotărâri, și dacă această cale excepțională pentru infirmarea sentințelor definitive este admisă în principiu, natural că rezolvirea contestațiunii se va face ținându-se în seamă noile întâmpinări ce se aduce pentru determinarea saldului. Când însă acest sald nu a fost fixat de justiție, ci prin acceptarea voluntară a corentistului, care a examinat, verificat și criticat conținutul bilanțului lichidațiunii, atunci în comerț, cu excepțiune pentru casurile când se vor fi făcut rezerve exprese, nu se mai permite revenirea asupra lui, potrivit principiului «*rationes semel redditas, non esse interandas*» (Pagani, op. cit. No. 35; Caluci, op. cit. No. 12).

Nu trebuie, cu toate acestea, să confundăm revisuirea contului curent cu rectificarea lui pentru erori de calcul ce se vor fi strecurat, sau pentru omisiunile ce se vor fi făcut, sau pentru falsificările ce se vor fi dovedit în urmă; a revisui un cont, înseamnă după Delamarre și Lepoitvin «a examina și discuta fie-care articol de debit și credit; și dacă acel cont ar fi rezultatul saldurilor altor conturi particulare, înseamnă a examina și a discuta pe fie-care dintre acestea. Atare revisuire a contului nu poate fi permisă de lege. Dar a rectifica un cont nu înseamnă altceva de cât a specifica, în'emeiat pe dovezi, articolele de debit și credit greșite, fie în conturile particulare, fie în contul general; aceasta lege o permite».

Din cele cele ce preced rezultă cu claritate, din ce consistă revisuirea și rectificarea și prin ce se deosebesc ele. La o revisuire se vede contul în întregimea lui; la o rectificare numai unele anumite articole; cea d'întăiu provoacă o discuțiune generală, cea de a doua atacă numai puncte determinate. (op. cit. III No. 310).

În practica comercială se obicinuește ca la acceptarea unui cont să se introducă mențiunea cu rezerva erorilor și a omisiunilor, etc.

Această mențiune însă nu joacă nici un rol, căci dupe cum am văzut, chiar de nu există, încă cel ce a făcut acceptarea are dreptul a cere rectificarea contului, de oare-ce nu se poate presupune că a renunțat la erori sau omisiuni pe care nici nu le-a cunoscut. Cu totul din contră va fi însă soluțiunea când la o acceptare s'ar a-

dăogi în mod expres că se renunță chiar la dreptul de a ataca contul pentru atari erori sau omisiuni.

Dacă acceptarea nu se dobândește de bună voe din partea corentistului căruia i s'a comunicat bilanțul lichidațiunii, după cum s'a văzut, cel interesat trebuie să obțină acea aprobare prin justiție, înaintea căruia va chema în contradictor pe acel corentist. Obiectul acestei reclamațiuni va fi pe deoparte determinarea saldului datorit, iar pe de altă parte condamnarea pârâtului la plata aceluși sald. În această calitate de reclamant cel interesat va avea sarcina dovezilor; obiectul judecăței, fiind în primul loc determinarea saldului, el va trebui să justifice suma totală a creditorilor și a debitorilor sale; cu alte cuvinte, va trebui să dovedească rimesele pe care le va fi făcut celui-l'alt corentist și să recunoască pe acele ce acesta-i le va fi făcut. Situațiunea pârâtului în acest proces va fi destul de favorabil, căci rimesele cu care el va fi creditat sunt necunoscute de reclamant și acele cu care va fi debitat vor trebui dovedite în cas când el le-ar nega, și nu i se poate imputa că, admitând pe cele cu care este creditat, trebuie să recunoască și pe acele cu care e debitat, căci ambele chestiuni sunt distincte și cată a fi dovedite separat de reclamant. Cel ce comunică bilanțul lichidațiunii face o recunoaștere pură și simplă, care nu e supusă condițiunii de a i se recunoaște și lui rimesele ce pretinde că le-a făcut. (Vivante, op. cit. No. 1216). Dacă însă recunoașterea din partea sa ar fi rezultatul vre-unei erori, omisiuni, etc., se vor aplica normele menționate deja cu privire la rectificarea saldului din partea celui ce l-a acceptat.

V. Dimitriu

(Va urma)

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 10 Octombrie 1905

Președenția D-lui CH PHEREKYDE, Președinte

Smaranda I. Porumbaru cu N. S. Antonescu și Zinca S. Antonescu

Perimare.—Cerere pentru eşire din indiviziune.—Hotărîrea care ordonă eşirea din indiviziune.—Dacă asemenea hotărîre poate fi considerată ca un act de procedură supus regulei perimării.—(Art. 257 Pr. civ.).

Hotărîrea care constată starea de indiviziune și poronunță eşirea din indiviziune, asupra căreia tribunalul nu mai putea reveni, fiind susceptibilă de reformare numai pe calea apelului, nu este și nu poate fi considerată ca un act

de procedură supus perimării, așa că o asemenea cerere de eșire din indiviziune nu se poate perima.

Decisiunea No. 400/905.—Casată, în urma recursului făcut de Smaranda I. Porumbaru, sentința Tribunalului Buzău cu No. 538/924 dată în proces cu N. S. și Zinca S. Antonescu.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați N. Mănescu-Calărăși și C. N. Jitianu în dezvoltarea motivelor de casare ;

Pe d-l avocat D. Moldoveanu în combateri.

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat :

«Exces de putere cu violarea art. 258 Pr. civ. Acțiunea de partajiu intentată de d-na Smaranda I. Porumbaru, contra d-lui N. S. Antonescu nu se mai poate perima, de oare ce Trib. Buzău prin proces-verbal cu No. 3821 din 17 Martie 1901 a judecat în fond această acțiune, stabilind masa succesorală și admițând în principiu cererea de eșire din indiviziune, în urma probelor administrate de către părți, numind expert pentru facerea expertizei și împărțirea averii, și de și de la pronunțarea acestui proces-verbal au trecut mai mult de doi ani, fără a se fi făcut vre un act de procedură contradictoriu, însă această acțiune nu se mai poate perima de oare ce proces-verbal No. 3821/901 este considerat ca o sentință pronunțată asupra fondului care e susceptibil de apel înainte de terminarea operațiunii de partaj și chiar dacă acest proces-verbal n'ar fi susceptibil de apel de cât după terminarea operațiunii de partajiu totuși tribunalul pronunțându-se asupra fondului acțiunea de partaj nu se mai poate declara perimată fiind-că prin art. 257 Pr. civ. nu are în vedere de cât perimarea acelor acțiuni în care tribunalul nu s'a pronunțat asupra fondului și astfel fiind Tribunalul declarând perimată acțiunea de partaj a comis un exces de putere cu violarea art. 257 Pr. civ.»

Având în vedere sentința supusă recursului prin care tribunalul, după cererea intimatului de azi în recurs, Nae S. Antonescu, a declarat perimată atât acțiunea de eșire din indiviziune intentată de recurenta Smaranda I. Porumbaru în contra numitului, cât și intervențiunea făcută de către Zinca S. Antonescu, acum decedată, în acest proces ;

Considerând că se constată din sentința atacată, că prin cererea introductivă de instanță, recurenta Smaranda I. Porumbaru, a dedus în judecată, eșirea din indiviziune și împărțirea averii rămasă pe urma defunctului ei părinte Silivestru Antonescu ; că prin încheerea cu No. 3821 din 27 Martie 1901, tribunalul a admis în principiu cererea de eșire din indiviziune, dispunând chemarea expertului pentru jurământ și facerea lucrărilor de partajiu ;

Considerând că această încheiere fiind o hotărâre definitivă, care constată starea de indiviziune, pronunță eșirea din indiviziune și asupra căruia nu mai putea reveni tribunalul care a pronunțat-o, fiind susceptibilă de reformare numai pe calea apelului, nu este și nu poate fi considerată ca un act de procedură supus perimării ;

Că, dar, rău tribunalul, și numai prin violarea și greșită aplicare a dispozițiilor art. 257 Pr. civ. a declarat perimată cererea de eșire din indiviziune făcută de recurentă ;

Considerând că astfel fiind, mijlocul de casare invocat, să găsește întemeiat din aceste puncte de vedere ; Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE și JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 23 Mai 1905

Președenția D-lui N. MANDREA, Presedinte

Procurorul G-l Curții apel Galați în cauza Adela Herșcovici

Contravenție la legea sanitară.—Persoana care profesează arta moșitului fără autorizație.—Dacă legea sanitară prescrie vre o pedeapsă pentru asemenea persoane.—(Art. 105, 113 și 175 din legea sanitară).

Articolul 105 din legea sanitară prevăzând că Ministerul de interne acordă dreptul de a exercita arta moșitului acelor ce posedă titluri liberate de școala de moșit, nici prin art. 113 din aceeași lege, nici prin art. 175, nu a edictat pedepse pentru persoanele care ar exercita asemenea profesie fără a poseda titlu.

Prin urmare, nu violează nici un text de lege când apără de ori ce pedeapsă pe o persoană care exercită arta moșitului fără autorizația prescrisă de art. 105 din legea sanitară.

Deciziunea 577/905.—Respins recursul făcut de D-l Procuror General al Curții de apel din Galați contra deciziunii acelei Curții, s. I cu No. 237/905, dată în proces cu Adela Herșcovici.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d. consilier I. Prodan ;

Pe d. procuror St. Stătescu în concluziuni.

Deliberând,

«Curtea achitând pe inculpată, pe motiv că art. 105 și 175 din legea sanitară nu se pot aplica, la moașele fără diplomă, violează dispozițiunile acestor texte de lege, și le dă o greșită interpretare, de oare ce prin art. 105 se prevede că Ministerul de interne, acordă dreptul de a se exercita arta moșitului și numai aceluia care posedă titluri academice și prin aliniatul 1 și 3 din art. 175, se prevede că se pedepesc cu amendă, de la 50-1000 lei nu numai persoanele prevăzute în art. 113, dar și moașele fără distincțiune între acele cu diplomă și fără diplomă cum și ori ce alte persoane private, care vor călca dispozițiunile legii sanitare, căci de altfel ar fi o adevărată anomalie dacă s'ar pedepsi numai moașele cu diplomă, care calcă în parte dispozițiunile legii sanitare, pe când acele fără diplomă care le calcă în totul să nu se pedepsească.

«Curtea achitând pe inculpată pe motiv că prin art. 113, nu se pedepesc și moașele, de oare ce legiuitorul pentru trebuințele populațiunii a tolerat exercițiul moșitului și moașelor fără diplomă, din cauza unui număr suficient de moașe cu diplomă, dă o greșită interpretare art. 105 și 175 din legea sanitară, de oare ce prin art. 70 al 2 din vechea lege sanitară s'a prevedea că până la formarea unui număr îndestulător de moașe cu diplome pentru trebuința populațiunilor din comunele rurale să tolerează exercițiul moșitului și moașelor practice, pe când prin noua lege s'a suprimat acest aliniat, care chiar sub legea veche nu se aplica de cât în comunele rurale, și inculpata după cum însuși a mărturisit înaintea Tribunalului exercită moșitul fără diplomă în orașul Galați de 20 ani».

Având în vedere deciziunea supusă recursului prin care s'a admis apelul făcut de Adela Herșcovici contra sentinței Trib. Covurlui care o condamnă la 15 lei amendă pentru faptul că a practicat moșitul fără să aibă diplomă sau autorizația Ministerului de interne, și s'a apărut numita de ori ce penalitate ;

Considerând că de și art. 105 din legea sanitară din 22 Iunie 1893, prevede că Ministerul de interne acordă

dreptul de a exercita arta moșitului acelor care posedă titluri liberate de școala de moșit, însă art. 113 din aceeași lege, care prevede sancțiunea acestei dispozițiuni n'a edictat pedepse pentru persoanele care exercitează arta moșitului, ci numai pentru acele persoane care exercitează profesiunea de medic, farmacist, medic veterinar și dentist;

Că ceia ce a determinat pe legiuitor ca să excludă de la pedeapsă moașele ce exercitează arta moșitului fără autorizațiunea legală, a fost lipsa de moașe cu diplomă pentru trebuințele populațiunii;

Că nici pedeapsa prevăzută de art. 175 din legea sanitară nu se poate aplica acelor care exercitează arta moșitului fără diplomă sau permisiunea Ministerului, de oare ce acest articol prevede pedepse pentru aceia care îndeplinesc profesiunea ce au, în alt-fel de cum prescrie legea, cum și pentru aceia care contrariu măsurilor prescrise de lege în interesul higienei și salubrității publice;

Că dar, întru cât nici un text din legea sanitară nu prevede vre o pedeapsă pentru persoanele ce exercitează arta moșitului fără autorizațiunea prescrisă de art. 105, cu drept cuvânt Curtea de apel a achitat pe Adela Herscovici de faptul ce i se impută și n'a violat nici un text de lege;

Că de aceia motivul de casare este ne fondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I

Audiența de la 7 Septembrie 1905

Președenția D-lui SC. POPESCU, Prim-Prezident

Ministerul de finanțe cu Ion Dănescu

Decisiunea Civilă No. 193

Timbru.—Taxă de înregistrare percepută pentru un act de împrumut ce nu s'a realizat.—Cerere de restituire.—Prescripțiunea unei asemenea cereri, când a fost făcută după trecere de trei ani de la perceperea taxei.—(Art. 75 din legea timbrului din 1886).

Sub imperiul legii timbrului din 1886, taxele de înregistrare plătite pentru contractele condiționale intra în prevederile art. 75 din acea lege, ast-fel că și aceste taxe ca și cele rău percepute se prescriu prin trecere de trei ani de la perceperea lor.

Prin urmare, o asemenea cerere de restituire de taxe, din cauză că actul de împrumut la care se percepuse taxa, nu s'a realizat, este prescrisă, dacă cererea s'a făcut după trei ani de la percepere.

Curtea,

Având în vedere apelul Ministerului de Finanțe contra jurnalului Trib. Ilfov secția de Notariat cu No. 5500 din 28 Mai 1905;

Având în vedere că Ion Dănescu prin act autentic din 5 Decembrie 1896 contractase cu Creditul Funciar Rural din București un împrumut pentru care a plătit 800 lei taxa de înregistrare și că contractul, înscris la Trib. Tecuci la 13 Decembrie 1896, nu s'a realizat, radiindu-se ipoteca la 27 Aprilie 1905;

Având în vedere că Dănescu cere azi restituirea acestor taxe, pe motiv că, împrumutul nerealizându-se și dar condițiunea existenței împrumutului ne îndeplinindu-se, actul e nul și, prin urmare, taxa aferentă e plătită fără cauză, trebuind deci a fi restituit; pe când Statul invoacă prescripțiunea trienală a art. 75 din legea timbrului din 1886;

Având în vedere că Trib. prin sentința apelată, admitând vederile lui Dănescu și argumentând că taxele plătite pentru contracte condiționale nu intră sub prevederile celui articol, care nu prevede o asemenea ipoteză, ci sunt prevăzute tocmai prin legea subsequentă din 1900, sub art. 92, după care termenul de trei ani curge din ziua de când s'a născut dreptul de restituire,

pe când după vechiul articol termenul se socotea de la percepere, a admis cererea și a ordonat restituirea a celor 800 lei;

Având în vedere că dar, cesțiunea este de a se ști dacă textul din 1886, care zice că, ori-ce pretențiunii ale particularilor pentru taxe sau adaose rău percepute de fix, se prescriu prin trecere de trei ani din ziua când s'a efectuat perceperea cuprinde și speța de față, sau dacă aceasta, neprevăzută de acest text și ast-fel scăpând de sub rigoarea fiscală, urma a se judeca după dreptul comun până la intervenirea noiei legi din 1900, care prin art. 92, restrânge și aci prescripțiunea la 3 ani, fixând însă începutul curgerii de la momentul perceperei;

Având în vedere că mai întâi termenii acestui articol sunt de o generalitate care exclud ori-ce excepțiune și ori-ce posibilitate de a i se sustrage vre-o speță prin distincțiunii cât de subtile;

Având în vedere că apoi chiar expresiunea «taxe rău percepute» nu oferă nici un sprijin pentru o asemenea distincțiune; căci, evident este că legiuitorul din 1886 redactând acest articol, nu s'a gândit numai la cazurile unde agentul fiscal, prin greșeală sau prin abuz ori violență, impune părții o taxă, sau supra taxă, unde adică se percepe o taxă ilegală, ci a avut în vedere tocmai mulțimea cazurilor unde taxa bine plătită devine în urmă fără cauză, și dar restituibilă prin nerealizarea contractului respectiv. căci altmintrelea toate aceste cazuri ar fi neregulate, rămânând supuse la prescripțiunea ordinară de 30 ani, și aceasta încă cu începere variabilă a termenului de prescripție; că ast-fel ar exista prescripțiunea de 3 ani cu începere fixă, de la percepere, pentru unele cazuri, rarissime după natura lor, acele de percepere greșite și abuzive, și nici o prescripție și nici un termen fix de începere pentru mulțimea covârșitoare a cazurilor ordinare de restituire, cea ce este imposibil de admis pentru conturile unui Stat cu un buget regulat, și tot așa de imposibil de admis pentru un legiuitor fiscal cu mintea întregă;

Că deci, tocmai interpretarea preconizată de Dănescu și care caută prin restrângerea ideii de «rău percepută» a emancipa de sub art. 75 cazurile ordinare de restituire, ne silește din contră să dăm cuvântului «rău percepută» sensul general și natural, neputând da loc la restituire;

Având în vedere că așa fiind, în specie, termenul de prescripție de 3 ani de la percepere a fost cu prisosință îndeplinit sub imperiul legii din 1886, și dar Statul dobândise acei 800 lei prin usucapiune încă înaintea intervenirei legii din 1900, care deci nici nu se mai aplică în cauză;

Că partea interesată, văzând termenul fatal de trei ani de la percepere n'avea de cât să facă diligențele necesare spre a obține, până la expirarea lui, fie realizarea, fie radierea contractului.

Având în vedere că ast-fel fiind, apelul Statului cătă a se admite.

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul, etc.

(ss) Sc. Popescu, Al. Dobriceanu, Flaișen.

O p i n i u n e

Având în vedere că este constant că actul de împrumut cu ipotecă intervenit între Societatea Creditului Funciar Rural și intimatul Dănescu nu s'a efectuat, din cauză că părțile au renunțat la el;

Având în vedere că ast-fel fiind, după dispozițiunile art. 46 din legea timbrului din 8 Iulie 1881, sub imperiul căreia s'a încheiat actul de ipotecă sus zis, taxele de înregistrare percepute de Stat trebuiesc restituite;

Având în vedere însă că Statul opune prescripțiunea întemeiată pe art. 75 din aceeași lege, și cum au trecut mai mult de trei ani de la facerea actului de ipotecă, cere ca să se respingă cererea de restituirea taxelor;

Având în vedere că dacă, în adevăr art. 75 din legea timbrului prevede că taxele percepute de fisc se pre-

scriu prin trecere de trei ani din ziua când s'a efectuat perceperea, această dispoziție e însă referitoare numai la taxele rău percepute, adică taxele plătite fără voe de părți, plătite forțat, și deci nu se poate aplica și la taxele legale și plătite pe drept, dar pentru un act căruia nu-i s'a mai dat curs de părți;

Având în vedere că aceasta interpretare restrictivă se impune în această materie, fiind dat că este o lege fiscală, care prin analogie, sau interpretare nu se poate aplica la alte cazuri de cât cele anume arătate;

Având în vedere, în fine, că nu se poate presupune că legiuitorul s'a gândit, edictând dispozițiile art. 75 din lege, ca ele să se aplice și la restituirea de taxe prevăzute de art. 46, căci ar fi a admite ca prescripția să curgă înainte chiar ca dreptul de a cere restituirea să fi născut.

Pentru aceste motive, suntem pentru respingere, etc.

(ss) Al Dobriceanu, I. Stambulescu

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, S. II

Audiența de la 9 Mai 1905

Președenția D-lui G. TANOVICIANU, Consilier

Păuna Lungulescu cu Const. și Vasile Iancu

Decisia civilă No. 80

Adopțiune. — Hotărârea primei instanțe care o încuviințează. — Pronunțarea ei în ședință publică. — Lipsa de nulitate. — (Art. 67 legea jud. de ocoale din 1896; art. 319, 320 C. civ.).

Nici legea judecătorilor de ocoale, nici codul civil nu dispune în mod categoric că hotărârile care statuează în prima instanță, în materie de adopțiune, să se pronunțe în camera de consiliu.

Apoi, chiar dacă asemenea obligație ar fi impusă de legea judecătorilor de la prima instanță, totuși neobservarea acestei formalități, care nu este textual înscrisă în lege, nu poate avea ca consecință anularea adopțiunii, întru cât o asemenea nulitate nu rezultă din nici-o dispoziție legislativă.

Curtea,

Asupra apelului făcut în termen de Păuna Lungulescu, în calitate de tutrice legală a minorului său fiu Constantin, în contra sentinței civile cu No. 373 din 1904 a Tribunalului Tutova (*);

Având în vedere actele cauzei și ascultând concluziile părților înpricinată și ale reprezentantului ministerului public;

Având în vedere că sentința apelată este dată asupra acțiunii intentată de către intimații C-tin Iancu și Vasile Iancu, acțiune care are de obiect anularea adopțiunii făcută de Preotul Petre Iancu în persoana copilului Constantin, fiul apelantei, încuviințată prin cartea de judecată cu No. 2 din 7 Aprilie 1897 a judecătoriei Ocolului Il Bârlad, confirmată prin sentința trib. Tutova No. 194 din 5 Iunie 1897;

Având în vedere că hotărârea judecătorului de ocol, prin care s'a încuviințat adopțiunea, a fost pronunțată în ședință publică, iar nu în camera de consiliu cum prevede legea;

Având în vedere că prima instanță a găsit întemeiat numai cel de al patrulea motiv, și pe baza lui, prin sentința atacată cu apel, admitând acțiunea a anulat adopțiunea făcută de Preotul Petre Ionescu în persoana copilului Constantin Lungulescu;

Având în vedere că Curtea, găsind juste și bine întemeiate argumentele pe care se bazează tribunalul pentru a respinge motivele 1, 2 și 3 propuse de intimați, le adoptă în totul;

Având în vedere motivul pe care s'a întemeiat prima instanță pentru a admite această acțiune și anume, că

hotărârea judecăt. de Ocol, prin care se încuviințează adopțiunea a fost pronunțată în ședință publică.

Considerând că, mai întâi de toate, art. 67 din legea jud. de pace, care prevede competența acestor instanțe de a se pronunța asupra actelor de adopțiune ale locuitorilor săteni, nu spune că hotărârea dată asupra adopțiunii trebuie pronunțată în camera de consiliu și nu în ședință publică, după cum de altfel nu prevede în mod categoric nici art. 319 și 320 din cod. civil; că din contră, art. 89 din sus zisa lege proclamă regula generală că toate hotărârile judecătorului de Ocol trebuie pronunțate în ședință publică;

Considerând că chiar dacă am admite că hotărârea prin care se statuează, în primă instanță, asupra cererilor de adopțiune trebuie date și pronunțate în camera de consiliu, totuși neobservarea acestei reguli, care ea însăși nu e textual înscrisă în lege, nu poate avea ca consecință anularea adopțiunii, nefiind anume prevăzută o asemenea cauză de nulitate în vre-o dispoziție din lege;

Considerând că rațiunea, pentru care legea prescrie că hotărârea Curții de apel și a tribunalului când judecă ca instanță de apel, dată în materie de adopțiune, să nu se pronunțe în ședință publică de cât atunci când se încuviințează adopțiunea, este că, prin respingerea cererii de adopțiune să nu se aducă vre'o atingere reputației adoptantului; că aceiași rațiune există și pentru hotărârea primei instanțe, când nu se încuviințează adopțiunea; atunci însă, cum e cazul în specie, când ambele instanțe au admis adopțiunea, secretul nu mai putea avea nici un scop, și din contră, publicitatea hotărârei devenea mai necesară; că, în fine, cele spuse mai sus nu constituiesc de cât o simplă recomandare și e departe de a se deduce o nulitate absolută din faptul că judecata a pronunțat în ședință publică hotărârea de încuviințarea adopțiunii; că dacă ar fi adevărată teoria intimaților, nu mai încapem în doială că cel puțin legiuitorul din 1896, prin legea judecătorilor de pace, ar fi prevădut formal că hotărârea de încuviințarea adopțiunii trebuie, sub pedeapsă de nulitate, să fie pronunțată în camera de consiliu;

Că în vederea celor ce preced, câtă a se admite apelul și în consecință a se respinge acțiunea intimaților, etc.

(ss) G. Tanoviceanu, G. Stoicescu, Fr. Papp, I. Sinescu, V. Tătaru.

Observație. — Cele ce prevedeam în observația cu care am însoțit sentința tribunalului de Tutova publicată de curând în coloanele acestui ziar (1), s'au realizat.

Tribunalul, în adevăr, anulase în specie adopțiunea, pentru că cartea de judecată care o încuviințase fusese pronunțată în ședință publică, și Curtea infirmă această sentință tocmai asupra acestui punct, pe care l'am socotit și semnalat și noi ca vulnerabil. Nu putem însă admite motivele pe care se întemeiază Curtea pentru a ajunge la acest rezultat. În adevăr, Curtea din Galați pune în principiu, prin decizia ce publicăm astăzi, că judecătorii primei instanțe, fie judecătorul de ocol, fie tribunalul, nu sunt obligați a statua în materie de adopțiune în camera de consiliu; că chiar dacă asemenea obligație ar rezulta din lege, totuși adopțiunea nu poate fi anulată din această cauză, pentru că nulitatea nu este anume prevădută de lege.

(*) Vezi această sentință publicată în *C. Judiciar*, din 1905, No. 64 și adnotată de Directorul nostru, d-l D. Alexandresco (N. R.).

(1) Vezi *Curierul Judiciar* din anul curent 1905, No. 64 (N. R.).

Acest raționament este, după părerea noastră, cu desăvârșire inadmisibil. În adevăr, toți autorii sunt de acord pentru a recunoaște că sentința primilor judecători se pronunță tot-de-auna în camera de consiliu, *fie că ei au admis sau au respins adopțiunea*.

Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, Baudry et Chéneaux ⁽²⁾:

«Hotărîrea primilor judecători se pronunță în totdeauna în camera de consiliu, fie că ei resping sau admit adopțiunea, pentru-că afacerea nefiind încă terminată, este de prisos de a aduce la cunoștința publică un act de adopțiune, pe care Curtea poate să nu-l o-moloage. Decizia Curței se pronunță, din contra, în audiență publică, de câte ori admite adopțiunea, publicitatea ne putînd în asemenea caz să fie de cât folositoare. De câte ori însă Curtea respinge adopțiunea, decizia trebuie să se pronunțe în camera de consiliu, ca și aceea a primei instanțe, etc.»

Nu este deci exact de a se afirma, așa cum pe nedrept afirmă Curtea, prin unul din considerentele sale, ca judecătorii primei instanțe n'ar fi obligați a se pronunța în camera de consiliu. În-săși Curtea nu are încredere în teoria sa, de oarece raționează și în ipoteza când primii judecători ar avea obligația de a păstra secretul desbaterilor, dîcînd însă că adopțiunea nu poate fi anulată din această cauză, nulitatea nefiind anume prevădută de lege.

Este adevărat că nulitatea nu este în specie, anume prevădută de lege; dar nici art. 322 C. civ., din care rezultă că decizia Curței care respinge adopțiunea trebuie să fie pronunțată în camera de consiliu, nu prevede nulitatea, și cu toate acestea toți autorii sunt de acord pentru a recunoaște că aceasta ar fi un caz de nulitate ⁽³⁾.

Există deci, în specie, o nulitate *virtuală*, însă nulitatea este acoperită prin decizia Curței, care a îndeplinit formele legale. Acestea ni se par adevăratele principii, și ele au fost consacrate prin o sentință a Trib. de Prahova.

«Considerînd, dice foarte bine tribunalul, că chiar dacă ar fi trebuit, așa precum se susține, ca sentința trib. să fie, conform art. 319 și 320 pronunțată în camera de consiliu, iar nu în audiență publică, totuși hotărîrea executorie a adopțiunii nu este sentința tribunalului, ci decizia Curței, care decizie, prin efectul judecății din nou a afacerii în instanța de apel, negreșit că a acoperit viciile din sentința primilor judecători; că a susține că încuviințarea unei adopțiuni de către prima instanță, în camera de consiliu, ar constitui o cauză de nulitate absolută, este a se crea nulități în afară de acele prescise de lege, și a se trece peste dispozițiile art. 735 Pr. civ., care lămurește că nulitatea unui act nu poate fi declarată de cât numai atunci când provoacă părților o vătămare, care nu se mai poate repara de cât prin anularea actului; că, dar, întru cât părțile, din actul de adopțiune dedus în discuția tribun., prin figurarea lor în instanța de apel, au acoperit viciile din sentința primei instanțe, negreșit

că acest motiv al acțiunii urmează a fi respins, etc.» ⁽⁴⁾.

Acest motiv al Trib. de Prahova face, după părerea noastră, o bună și sănătoasă aplicare a principiilor de drept; de aceea le am reprodus aci.

Precum vedem, așungem la același rezultat ca și Curtea din Galați, adică: la menținerea, în specie, a adopțiunii, pe care majoritatea tribunalului de Tutova o anulasă fără cuvînt, însă pentru alte motive.

Iași, 12 Noembrie 1905.

D. Alexandresco

TRIBUNALUL DISTRICTULUI MEHEDINȚI, S. I

Audiența de la 10 Iunie 1904

Președinția D-lui I. B. DOXESCU, Prim-președinte

Sentința civilă No. 200

I. Isărescu cu Elena M. Săvoiu

Perimare.—Expertiză făcută de un inginer numit de tribunal, față cu părțile regulat citate.—Dacă această lucrare are un caracter contradictoriu, și deci dacă poate intrerupe perimarea.—(Art. 257 Pr. civilă).

Lucrarea făcută de un inginer față cu părțile regulat citate, este un act de procedură care, conform art. 257 Pr. civilă intrerupe perimarea, întru cât expertul execută o delegație a tribunalului, iar lucrarea lui are un caracter contradictoriu față cu părțile.

Tribunalul,

Asupra cererei d-lui I. Isărescu din petițiunea registrată la No. 26930 din 10 Decembrie 1903, de a se declara perimat apelul făcut de d-na Elena M. Săvoiu, contra cărții de judecată cu No. 307/98, a judecătoriei ocolului Strehaia, pentru motiv că de la cel din urmă act de procedură, au trecut mai mult de două ani;

Avînd în vedere faptele expuse în referatul d-lui Grefier cu data 10 Decembrie 1903, din care se vede că: Tribunalul la 15 Februarie 1900, a ordonat o expertiză în localitate numind expert pe d-l inginer P. Caluda, care să constate față cu părțile pe care le va cita legal, întinderea pământului în litigiu; că la 2 Maiu 1900 Tribunalul prin jurnalul No. 1873 a înlocuit pe inginerul Caluda, prin inginerul G. Crăciunescu; că ne efectuându-se expertiza până la 14 Decembrie 1900, tribunalul a scos din rol afacerea până la facerea expertizei; Că de la această dată în dosar nu se mai vede nici o lucrare; Că la 10 Decembrie 1903 I. Isărescu presintă cererea de perimare care să judece astăzi; Că în dosar se vede deus la 19 Decembrie 1903 lucrarea făcută de d-l inginer expert G. Crăciunescu; Că această lucrare să vede făcută în localitate în ziua de 28 Noembrie 1903; Că pentru efectuarea acestei lucrări, după stăruința apelantei Elena M. Săvoiu, inginerul expert a citat pe părți pentru acea zi, fapte neconstatate;

Avînd în vedere că perimarea este măsura pe care legea o pune la dispozițiunea părții diligentă de a prescri, de a desființa o judecată începută; că această măsură are un caracter de pedeapsă pentru partea negligentă, de oare-ce îi răpește mijlocul de a continua judecata și deci de ași urmări dreptul său;

Avînd în vedere că cestiunea este de a se ști dacă lucrarea făcută de inginer față cu părțile regulat citate, este un act de procedură conform art. 258 proc. civilă și dacă intrerupe perimarea;

Răspundem afirmativ:

1) Pentru că inginerul expert în facerea lucrării execută o delegație a tribunalului, căci experții sunt ținuți

⁽²⁾ Tr. th. et pratique de droit civil, Des personnes, (Adoption), IV, p. 56, No. 56. Cpr. și Planiol, I. 2992 (ed. a 2-a).

⁽³⁾ Veđi Baudry et Chéneaux, loco cit., și autorii citați acolo, între care vom menționa pe Demolombe, Laurent, Aubry et Rau, Beudant, T. Huc, etc.

⁽⁴⁾ Veđi Dreptul din 1903, No. 63 și Curierul Judiciar din 1903, No. 77 (cu observ. noastră).

înainte de a lucra, să presteze jurământul conform art. 218 procedura civilă, că procedura ce trebuie să urmeze expertul, asemenea este hotărâtă de art. 218, să cheme pe părți prin scrisoare recomandată. Că lucrarea lui, are un caracter contradictoriu, căci părțile pot face expertului ori-ce observațiuni vor găsi necesare și de care expertul trebuie să țină seamă;

2) Art. 257 Pr. civilă română, conține și dispozițiunile art. 399 Pr. civilă franceză, după care perimarea se întrerupe prin acte valabile făcute de parte înaintea cererii de perimare; Că jurisprudența franceză, a recunoscut că actele cu caracter de urmărire, instruirea și judecarea cauzelor, întrerup perimarea. (Casația franceză 23 Iulie 1860, *Rivière*, Code Annoté, Pr. civ. fr., art. 399 și *Garsonnet*, vol. V. 858).

Că mai mult, jurisprudența franceză a admis că numai depunerea de către părți la grefa tribunalului a actelor de expertisă întrerupe perimarea (Casația franceză 9 Aug. 1837 *Garsonnet* 862).

Că în fine, partea care a stăruit de a face expertisa înainte de a se fi făcut cererea de perimare nu i se poate imputa neglijența, și deci, de a fi condamnat să-și piardă drepturile sale;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Al. Anastasiu, tribunalul în majoritate, respinge cererea etc.

(ss) Al. Anastasiu, Ar. Marinescu.

O p i n i u n e

Noi Primul-președinte I. B. Doxescu nu ne unim cu opiniunea majorității pentru următoarele motive:

Având în vedere cererea d-lui I. Ișărescu pentru perimarea apelului făcut de d-na Elena M. Săvoiu contra cărței de judecată cu No. 807/1898, a judecătoriei Ocolului Strehăia, pentru motiv că de la cel din urmă act de procedură, au trecut mai mult de doi ani;

Având în vedere că d-na Săvoiu să opune la această cerere, pentru motiv că perimarea a fost întreruptă prin cercetarea făcută la fața locului, de inginerul expert numit de tribunal înaintea termenului de doi ani, care a citat și pe părți a fi față la această cercetare;

Având în vedere că după dispozițiunile art. 257 Pr. civ., ori-ce acțiune, apel, etc. se perimă dacă partea va lăsa să treacă doi ani de la cel din urmă act de procedură; Că act de procedură este ori-ce dispoziție pe care a încuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinii. Și mai la vale spune că, se privește ca act întrerupător de perimare ori-ce act de procedură făcut de partea interesată, cu caracter contradictoriu;

Având în vedere că cercetarea făcută de inginer, nu poate fi considerată ca un act de procedură întrerupător de perimare, deși este făcut față cu părțile; pentru că prin act de procedură cu caracter contradictoriu, se înțelege numai actele acelea petrecute între părți înaintea tribunalului; or, actul acesta al expertului, fiind un act făcut afară din tribunal și de o persoană streină tribunalului, nu poate fi considerat ca un act de procedură întrerupător de perimare;

Având în vedere că de la 14 Decembrie 1900 data ultimului jurnal al tribunalului și până la 10 Decembrie 1903, data cererii de perimare, ne constatându-se a se mai fi făcut un alt act de procedură în condițiunile art. 257 Pr. civilă, cererea de perimare urmează a fi admisă;

Pentru aceste motive, suntem pe opiniune a se admite cererea de perimare și a se declara perimat apelul. Prim președinte (s) I. B. Doxescu.

Resumat de jurisprudență străină în materie de drept civil

Tribunalul civil din Anvers, 28 Iulie 1904.

Testament olograf.—Scrisoare.—Admisibilitate.—(Art. 970 C. fr., 859 C. rom.)

Un testament olograf poate fi făcut sub forma unei scrisori, dacă această scrisoare intrunește toate caracterele unui act de ultimă voință și condițiile unui testament olograf.

(Din *Revue trimestrielle de droit civil*, t. IV (anul 1905, p. 392, No. 44).

Observație.—Este de doctrină și de jurisprudență că testamentul olograf poate fi scris într-o condică de casă (Aubry et Rau, VII, p. 105; Demolombe, XXI, 124), pe dosul unei polițe de asigurare (Cas. fr., D. P. 83. 1. 177; *Dreptul* din 1891. No. 75), el putând fi făcut chiar sub forma unei scrisori, *per epistolam*. (Veți în acest sens, Trib. Neufchatel en Braye, *Dreptul* din 1891, No. 10; C. Rennes, D. P. 92. 2. 438; Cas. fr., Sirey, 1900, 1, 348; D. P. 1900. 1. 557; Pand. fr., *Don. et testaments*, I, 6588 urm. Répert, Sirey, t. 35 (apărut de curând), V^o *Testament*, 358 urm.; Planiol, III, 2693, ed. a 2-a; Baudry, II, 552; Baudry et Colin, *Don. et testaments*, II, 1920 urm.; T. Huc, VI, 269; Aubry et Rau, VII, § 668, p. 105; Laurent, XIII, 178, 180; Troplong, *Don. et testaments*, III, 1476 urm.; Thiry, II, 397; Marcadé, IV, 16; Demante et Colmet de Santerre, IV, 115 bis VI; Demolombe, XXI, 125; Mourlon, II, 778; Saintespès-Lescot, *Don. et testaments*, IV, 996, p. 333, 334; A Degré, *Dreptul* din 1875, No. 30; Arntz, II, 1965; Acollas, II, p. 517; Grenier, *Don. et test.*, II, 228—8°, p. 315 urm. (ed. Bayle-Mouillard din 1846); F. Herman, *C. civil annoté*, II, art. 970, 9 urm. și *Supplément*, art. 970, No. 4 urm.; Dalloz, *Nouv. C. civ. annoté*, art. 970, No. 770 urm. și toți autorii.

Acest testament era permis și la Romani (L. 75, Pr., L. 77, § 26, Dig., XXXI, *De leg. et fideie*. II;—L. 11, § 4 și L. 37, § 4, Dig., XXXII, *De legat. et fideic*. III;—L. 1, Cod, *De codicillis*, 6. 36;—Nov. 107). El era însă oprit în vechiul drept francez prin ordonanța din 1735 (art. 3).

Rămâne însă bine înțeles că, pentru ca scrisoarea să producă efectele unui testament, trebuie ca, pe lângă cele-alte formalități, ea să cuprindă o adevărată dispoziție de avere pentru timpul când autorul ei nu va mai fi, iar nu să fie numai o făgăduință vagă, un proiect, sau să se refere la un testament anterior (Cpr. Trib. și C. Paris, *Pand. Périod.* 86; 2. 327; *Pand. Périod.* 88. 2. 54. C. Rennes și Douai, D. P. 92. 2. 438 și *Gazeta Craiovei* din 1890, No. 32).

Se înțelege, de asemenea, că o scrisoare sau un *post-scriptum* n'ar fi un testament, dacă ar lipsi data sau semnătura. Veți asupra tuturor acestor puncte, D. Alexandresco, t. IV, p. 418, 419 (ed. 1-a).

(N. R.)